

Тема 15 :

МЕТОДИКА НА ОБУЧЕНИЕТО ПО ИЗОБРАЗИТЕЛНО ИЗКУСТВО. Задачи и учебно съдържание. Развиващи функции на учебно-възпитателния процес по изобразително изкуство.

Научно-образователното равнище и съдържанието на методиката се осъществява в три направления: 1. Изграждане на система от знания за историческите, психологическите, възрастовите и дидактическите особености в развитието на художественоизобразителната дейност. 2. Овладяване на главните принципи и основните методи за ръководене на учебно-възпитателния процес по изобразително изкуство в общообразователните и специалните училища. 3. Осъществяване на дидактическа връзка между равнището на изобразителната подготовка на учителя и изобразителната дейност на учениците.

Задачи на обучението по изобразително изкуство.

Изграждането на правилни зрителни възприятия, отразяване на характерните очертания, контурите и общия силует на формата, създаването на уменията да се изобразяват едро и обобщено формите е първостепенна задача на обучението още в началното училище. Отделните съставки на изобразителната форма се овладяват в различна степен, но не би могло да се пропусне никоя от тях:

- ❖ Метричен строеж - анализът на метричните показатели на формата (размери и пропорции) е задача, която е свързана с постигане на усет за мярка в изобразителната дейност. Нейното реализиране в значителна степен се улеснява, ако се използват модели с ясно очертани отделни части, по-опростен силует и добре изразена конструкция.
- ❖ Изобразителното изграждане се осъществява с работа върху дебелината на линиите светлосенъчните структури и цвета. Цветовете са главното средство, което стимулира развитието на изобразителната дейност, особено в ранна детска възраст. В този период тяхното използване е свързано преди всичко с емоционалната страна на изобразителната дейност.
- ❖ Пространствено изграждане - усетът за обем в началото се изразява чрез най-общо отделяне на светлина и сянка. Преходът от плоскостното към триизмерно-пространственото рисуване се извършва постепенно.
- ❖ Композиционен строеж – В началото на изобразителната дейност композицията не се разбира като единна и цялостна изобразителна структура. Тя представлява разгънато

разпределяне на изобразителната плоскост на части, в които се разкриват отделни епизоди от темата.

Важна и трудна задача на обучението по изобразително изкуство е *преодоляването на изобразителните стереотипи*. Те се създават в резултат на непълни и недостатъчно аналитични наблюдения и възприятия. Специфичността на формите, техните изменения в зависимост от положението им, от средата, от осветлението и т.н. се възприемат в ранна детска възраст смътно и недостатъчно диференцирано.

Стереотипност в изобразителната дейност възниква не само в резултат от недостатъчен зрителен опит и недостатъчно аналитично възприемане. Стереотипи се създават и в следствие на излишно или прекалено дълго преднамерено закрепване на определен опит- както зрителен, така и изобразителен. Те се създават най-много при самоцелно заучаване на технически похвати. Изобразителни стереотипи се пораждат и при повтарянето на едни и същи задачи – едни и същи модели, еднообразни и скучни постановки, традиционно използвани теми. От умението правилно да се използват материалите, от познаването на техните различни изразни възможности в най-голяма степен зависи успешното решаване на изобразителните задачи.

Целите и задачите на обучението по изобразително изкуство могат да се осъществят успешно, ако поставянето им пред учениците е ясно и конкретно, ако правилно се организира учебното време и винаги се извършва преценка за ефективността на изобразителния процес.

Учебно съдържание.

Учебното съдържание в началния курс на обучение по изобразително изкуство е разделено в 5 ядра:

- 1. Обект и среда-** през целия начален курс на обучение ученикът трябва да изгради следните знания, умения и отношения: наблюдава и разграничава природната от архитектурната среда; възприема и анализира визуални особености на обекти и явления от заобикалящата среда; разбира основните връзки между обект и среда в реални и фантазни ситуации; изразява емоционално-естетическо отношение към възприеманите обекти и явления в околната среда.
- 2.Обект и образ-** ученикът трябва да: създава реални и фантазни образи по наблюдение, памет, впечатление и въображение; формира обобщена представа за най-важните визуални особености на обекти: форма, цвят, общи пропорции.
- 2. Зрител и творба-** разкрива най-общо съдържанието на произведение от изобразителното изкуство; описва своите впечатления от възприеманите художествени произведения; разграничава произведения от изобразителното изкуство по вид и жанр.

4. Визуална комуникация- усвоява и използва основни понятия, свързани със съвременните средства за визуална информация и комуникация; може да се ориентира в разнообразието на визуални средства за информация и комуникация.

5. **Материали и техники**- разбира най-общо връзката между материал и техники; работи самостоятелно и в група, като използва определени материали и техники.

Учебното съдържание по изобразително изкуство не е разпределено по теми, а по учебни проблеми и задачи. Това осигурява правото на учителя сам да определя конкретното съдържание на урочната работа, включително нейното тематично съдържание, съобразено с Държавните образователни изисквания и конкретните условия на учебния процес.

Развиващи функции на учебно-възпитателния процес.

Процесите на обучението и познанието са взаимно свързани и обусловени помежду си. Познавателният процес определя същностната страна на обучението, а самият той се развива чрез него. Ако в изобразителната дейност липсва познавателната страна, ученикът загубва интереса към нея и смисъла в нея. Качествата, които осигуряват устойчивост на интересите в изобразителната дейност, трябва системно да се изграждат и да се развиват. В познавателния процес по изобразително изкуство се проявяват, развиват и усъвършенстват много психически функции: усещане, възприемане, помнене и различни форми на преработване и възпроизвеждане на сетивната информация.

Творческият път за създаване на художествено произведение много рядко може да се проследи и опише в точно определена последователност. Още по-малко е възможно в завършеното произведение това да бъде открито. По тези причини творческите процеси трудно се подчиняват на определена методология. Отделни страни от тях обаче- най-вече техническото и технологичното овладяване на изразните средства, както и някои стилови изисквания- се ръководят от установени методически принципи. Методиката на учебно-възпитателния процес по изобразително изкуство трябва да включва познания за същността и основните особености на творческите процеси в изкуството, доколкото е възможно и за механизмите, които ги ръководят. Само в този случай преподавателят може да изгради и своята методика на преподаване.